

РЕЗЮМЕ

На публикациите на Иво Николов Стамболовски

За участие в конкурса за „доцент”

I. Монографии

1. **Какво е това човекът ?** УИ „Черноризец Храбър“ Варна, 2011 г. - 230 стр.

В монографията се изследват някои аспекти от многообразието на темата за човека. Състои се от Увод, 4 глави, разделени на отделни параграфи (общо 22) и Заключение.

В първа глава, озаглавена „Философско-антропологически измерения на човека“ са представени 7 параграфа, които обхващат две направления: първото направление включва темите : „Обществото на човека“ и „Антрапологическият проблем във философията“, а второто направление включва анализ на идеите на видни представители на философската антропология : М. Шелер, Е. Фром, Х. Маркузе, представителите на движението „Ню ейдж“ и някои актуални проблеми на деантропологизацията на човека в съвременния свят.

Във втора глава, озаглавена „Феномените на човека“ се изследват проблемите на индивидуализма, свободата, толерантността, маргинализацията и глобализацията – всички през призмата на човешкото битие. Чрез тези характеристики на човека е направен опит да се покажат сравнително по-неизследвани аспекти на човека и да се предложи един интегрален подход при определяне на същността и спецификата на човека.

В трета глава, озаглавена „Човек и техника“ се акцентира върху възможностите на човека в съвременното информационно общество, възникването и развитието на философия на техниката, огромното значение на нанотехнологиите, възникването и аргументите на технофобията, идеите на К. Ясперс за отношението „човек-техника“.

В четвърта глава се дискутират злободневни теми, свързани с живота и социалната реализация на младите хора : патриотизъм, образование, иновации и др. Дискутират се перспективите на младите в модерното общество и се посочват парадоксите и нерешените проблеми в българското общество.

II. Учебници и учебни помагала

2. **Философия /учебно пособие/**, Варна , 1999 / в съавторство/ : глави VI , VII , VIII, с. 159-195

В учебното пособие разработените глави са следните:

Глава VI – **Обществото** – Представят се различните теории, обясняващи появата и развитието на обществото, изяснява се неговата специфика и структура. Показват се пътищата за промяна на съвременното общество.

Глава VII – **Антрапологическият проблем** – Тук вниманието е насочено към възникването и развитието на идеите за човека. Показва се развитието на философската антропология през XX в., чрез М. Шелер, Н. Бердяев и Е. Касирер. Отделено е внимание на уникалността на човека и нейните специфични особености.

Глава VIII – **Свободата като философски проблем** – Направен е опит да се разгледа свободата като неделима от социокултурната ситуация. Анализират се идеите за свободата, възникнали в древността и се проследява тяхното развитие на основа на автори, като Демокрит, Сократ, Епикур, стоиците, Св. Августин, Спиноза, Хегел, Енгелс, Сартр. Показва се, че свободата е родова характеристика на човека, тя е свързана с необходимостта чрез знание и на основата на избор. Предложени са и няколко способа за дефиниране на свободата, което само подчертава богатите възможности за нейното определяне.

3. **Философия /основни проблеми/** Варна, 2001 г. /второ преработено издание/, гл.VI, VII, VIII

В това второ издание са направени само някои редакционни и стилови промени, в сравнение с първото издание.

4. **Есе на общественозначима тема** / методическо пособие за кандидат-студенти/. Варна, 2003 (теми: Какво в българската история и култура утвърждава самочувствието Ви на български гражданин ? ; Какви са приносите на България в европейската и световна култура?; Коя е за Вас най-светлата личност в българската история и защо?; Красота и кич в съвременния живот).

В посочените теми в това методическо ръководство за кандидат-студенти се предлагат основните направления за разработването на кандидатстудентското есе. *В първата тема*, това могат да бъдат : устойчивостта на българската нация през над 1300 г. съществуване на България; славянската писменост и култура; съхранението на християнската култура на Балканите; войните за национално обединение; спасяването на българските евреи; музикалната, научната и спортната слава на България и др. *Във втората тема* е

уместно да се разгледат периодите на българската култура и се посочат високите постижения на България пред отделните периоди. *В третата тема:* да се избере личността, оставила трайно впечатление с живота и делата си, да се направи паралел между минало и настоящe и се покаже как можем да запазим достойнството си като народ. *В четвъртата тема:* да се очертае противоположността „красота-кич“ и се покаже откъде идва жизнеспособността на кича – дали заради сменените ценостни ориентири, дали заради потребителския характер на обществото, или заради особеностите на човешката психика.

5. **Есе на общественозначима тема /методическо пособие за кандидат-студенти/**, Варна, 2005 (в съавторство);
Това е преиздание на изданието от 2003 г. В темите са направени само някои редакционни и стилови поправки.
6. **Есе на общественозначима тема” /методическо пособие за подготовка на кандидат-студенти/**. Варна, 2007; (Тема: Какво в българската история и култура утвърждава самочувствието ви на български гражданин ?).
Темата, посочена в това методическо ръководство е само редактирана и леко видоизменена от варианта, предложен в пособието, издадено през 2003 г.
7. **Есе на общественозначима тема /Методическо пособие за подготовка на кандидат-студенти/ - /в съавторство/, Варна, 2008 – (теми : ”Мястото на младите хора в гражданското общество“- с. 23-29; ”Култура, религии и традиции на народите“- с. 44-50; ”Как да бъдеш патриот в глобализация се свят, в единна Европа ? – с. 58-65 ; ”Нравствени ценности и социална реалност“ – с.71-78).**
В методическото ръководство се дават примерни разработки на поставените проблеми и се посочват проблеми, които се дискутират в българското общество. *В първата тема* се очертива новата социална ситуация, пред която са изправени младите хора и задачите, които имат те да решават. *Във втората тема* се очертават пресечните точки на понятията „култура“, „религия“ и „традиционните“ и се търси новото, което глобализацията поставя пред човечеството. *В третата тема* се дефинира понятието „патриотизъм“ и се търсят неговите измерения в съвременното българско общество. *В четвъртата тема* се извеждат теоретическите аспекти на нравствените ценности и се дискутира върху проблеми психологическата устойчивост , екологическата криза, технизацията на живота и др.

III. Студии

- 8. Еволюция на философско - социологическите възгледи на Александър Стамболовски.**// *Трудове на ВИНС*"Д.Благоев", Варна, т. 60, кн. 1, с. 164-195

В студията се разглежда отношението на Александър Стамболовски към философията и философските идеи, неговите стихийно-материалистички и механистички позиции, възгледите му за човека и обществото, политическите му убеждения и съсловната му теория. Подчертава се влиянието на социалдарвинизма и неокантинството в теоретичните му трудове, показва се еволюцията на възгледите му по посока на материализма и марксизма.

- 9. Характер и съдържание на условията за подготовка и реализация на младежта.**// *Възможности за усъвършенстване на планирането, финансирането и контрола на условията за подготовка и реализация на младежта*. Варна, 1985, пар. 2 от I глава, с.18-28

Търсят се онези видове условия, които правят възможна социализацията и реализацията на младата личност. Дава се класификация на условията: вътрешни и външни, съпътстващи, необходими достатъчни, необходими и достатъчни, обективни и субективни. Подчертава се ролята на условията, които младото поколение заварва и ролята на дейността на това поколение по усвояване на социалната среда и нейното „ювентизиране”.

- 10. Възникване и развитие на схващанията за философската категория „условие”.**// *Годишник на ВСУ*, т. XVI, Варна, 2010 г.; с.538-562

В студията се проследява възникването на философската категория „условие”. На основата на историко-философския анализ се твърди, че философската категория „условие” е възникнала и се е развила в рамките на кондиционализма. Развитието на взаимоотношението на релацията „причина-следствие” дава възможност да се определи категорията „условие”. Това включва подробно изследване на идеите за кондиционализма, развити от мислители, като: Демокрит, Аристотел, Бейкън, Лайбниц, Лаплас и др. Проследяват се основните методологически трудности, с които се сблъскава кондиционализма, при определянето на категорията „условие”.

IV. Статии и научни съобщения

- 11. Обичаите като форма на социална регулация.**// *Известия на ВИНС*, кн. 1 , 1986 г., с. 67-76

В статията се разглежда въпросът за ролята на обичаите в живота на обществото. Чрез изясняването на същността на понятията

„обичай”, „традиция”, „обряд”, „ритуал”, „церемония” и в резултат на тяхната диференциация, се показва, че системата от обичаи и традиции обезпечава регулирането на значителна част от ежедневното поведение на хората. Анализират се основните функции на обичаите, като: средство за социална интеграция, социализация на индивидите, средство за социален контрол, предаване на социо-културния опит, сакрализация. Показва се как става заменянето на обичаите с обичайното право и правните институции.

12. **Личност и общество в “нравствената философия” на Владимир Соловьев.**// *Научни трудове на ВВОУ “В.Левски”* - гр.Велико Търново, кн. 25 “Обществени науки”, част втора, В.Търново, 1993, с. 99 -104

През призмата на философската концепция на мислителя, която се основава върху нравствените характеристики на човека се извежда взаимодействието „личност-общество”.

13. **Кант и обосноваването на “нравственото “ доказателство за съществуването на бога -** //*Научни трудове на ВВОУ “В. Левски”* - гр. Велико Търново, кн. 25 “Обществени науки”, част втора, В. Търново, 1993, с. 160 – 164

В работата се разглеждат критичните оценки, дадени от И. Кант на доказателствата за съществуването на бога в „Критика на чистия разум” и връщането на бога в „Критика на практический разум” като морална необходимост.

14. **Карл Ясперс за смисъла на историята -** В : сб. На ВВИСУ “Л. Каравелов” - София, Научна сесия /доклади/, кн. 1, 1994, С., 1994, с. 173-179

Изследват се възгледите на К.Ясперс в книгата му „За произхода и целта на историята”, като се подчертава идеята му за цялостност на историческия процес, за „осевото време” и периодизацията на историята на човечеството. Подчертава се незавършеността, крайността на човешкото битие и човешкия стремеж да познае вечното – чрез историята.

15. **Ерос и/или цивилизация: един футурологичен проект на Херберт Маркузе.**// *Научно тематичен сборник на ВВУАПВО “П.Волов”* - гр.Шумен, част VI , Шумен, 1995, с. 263-272

Показва се ролята и значението на теорията на З.Фройд и развитието й от Х.Маркузе за обосноването на една нерепресивна цивилизация, на основата на борбата за реализацията на фантазиите и утопиите, чрез т.нар. „Велик отказ”.

16. **Техника и история : една позиция на Карл Ясперс** - *Научно тематичен сборник на ВВУАПВО “П.Волов”* - гр.Шумен, част VI , Шумен, 1995, с. 283-292

На основата на известната концепция на К.Ясперс за „осевото време“ се прави анализ на характеристиките на науката: универсалност, незавършеност, липса на равнодушие, търсене на всеобщи връзки и др. Това дава основание на К.Ясперс да отрече, че настоящето е ново „осево време“, а техниката трябва да реализира предназначението на човека.

17. **Историята и “осевото време” - Карл Ясперс.** // Научно-тематичен сборник на ВВБУ “Г.Бенковски”, т.3 . Социални и хуманитарни науки , Д. Митрополия , 1995, с.156-163

Основното внимание на работата е отделено на дефинирането на „осевото време“ и свързаната с това периодизация на човешката история.

18. **Антрапология на властта: Елиас Канети.** -// Сборник доклади на ВВТУ “Т.Каблешков, част II , С., 1995, с.442-447

Изследването е свързано с диалектиката на взаимоотношението „маса-власть“ и са показани основните характеристики на масата и начините за реализация на властта

19. **Философия на техниката : екзистенциалната интерпретация на Карл Ясперс** // Морски научен форум, т.4 . Хуманитарно обучение и възпитание, Варна, 1996, с. 327-332

Проследява се „обективисткия“ подход към техниката, проявен от К.Ясперс и разбирането му, че техниката задава посоката на развитието на обществото.

20. **Философия за деца.**// Научно - тематичен сборник на ВВУАПВО “П.Волов”- гр. Шумен, Шумен, 1996, с. 348-354

Посочени са главните предизвикателства, възникнали при преподаването на книгата „Пикси“ на Матю Липман на деца от първи и втори клас. Показани са задачите и целите на програмата: диалогичност, критическо мислене, създаване на изследователска общност, както и трудностите, с които се сблъсква всеки преподавател в опита си да приложи методиката на преподаването на философия за деца.

21. **Философия и истина** - тематичен сборник на ВВУАПВО “П.Волов”- гр. Шумен, Шумен, 1996, с. 355-364

Представени са основните доктрини за истината и се изследва невъзможността за проверяемост на философските твърдения. Защитава се разбирането, че може да се говори за полезност, за приемливост, за убедителност на философските твърдения, но не и за тяхната истинност.

22. **Макс Шелер и създаването на модерната философска антропология.**// Морски научен форум”, серия “Хуманитарно обучение и възпитание, т. 4, Варна, 1998, с. 408-415

Очертани са някои от основните философско-антропологически идеи на М.Шелер на базата на неговата критика на пет основни начина на самопознание на човека.

23. За и против философската антропология - Морски научен форум", серия "Хуманитарно обучение и възпитание, т.4, Варна, 1998, с. 400-407

В работата се представят идеи за философската антропология на видни нейни представители – И.Кант, Св. Августин, М.Шелер, Е.Касирер, Н.Бердяев, Е.Фром. Предлага се програма, основана върху противоречията на човешката природа(Е. Фром).

24. Социалната философия - граници и възможности.// Годишник на ВСУ, т. I, Варна, 1998, с. 47-51

В критичен план са представени различни дефиниции за предмета на социалната философия. Анализират се идеите на Семьон Франк за социалната философия, като изследваща природата и смисъла на обществения живот.

25. Социализацията в периода на прехода : проблеми и перспективи.// Иван Хаджийски и социологическите предизвикателства на България пред прага на ХХI -ви век, Варна, 1999, с. 86-91

Изследват се начините, чрез които става социализацията на младия човек в съвременните условия. Посочват се различията с предишните поколения и отказа на младите хора да формират своята култура чрез текстове, а предимно чрез аудио- и телевизионни програми.

26. Прагматистката концепция за истината.// Научни трудове на Русенски университет "Ангел Кънчев", т. 37, серия 7, "Педагогика и обществознание", Русе, 1999, с.52-57

Изследват се идеите на Ч. Пърс и У. Джеймс за т. нар. „устойчиво вярване“ и четирите метода за създаването му : упорство, авторитет, априорност и научност.

27. Младите поколения и тяхното културно самосъзнание.// сп."Свободата да избирам", бр. 1, юли 2000 г., с. 9-10

Показва се формирането на културното самосъзнание на младите хора чрез подражанието и ролята на новите информационни технологии за това.

28. Пътищата и перспективите на младия човек: проблеми и предизвикателства.// Общество в преход - теория и практика, /сборник доклади от V-та международна научна конференция към Информационно - документационен център към Съвета на Европа – Велико Търново/, Велико Търново, 2000, с. 377-381

Развиват се идеи, идентични с тези, изложени в представените работи под № 25 и № 27

- 29. Младежта, прагматичната истина и медиите.** //Изкуство и медия, нац. Науч. конф., 2-3 юни 2000 г., Варна, 2002, с. 61-67
Дискутира се възможността медиите да търсят истината, представя се позиция, която е отстоявана в други работи (№25, №27, № 28) и се търсят основанията за стремежа на младите хора за „инструментализация” на всяко знание.
- 30. Глобализация и културна интеграция.**// сп.”Свободата да избирам”, бр. 5/2002, с.23-24
Показват се културните измерения на глобализацията и се съпоставят някои социални нагласи и представи на „двета типа култури” – представителите на хуманитаристиката и представителите на инженерните науки.
- 31. Маргинализация на човешкото съществуване в условията на преход.**//Известия на съюза на учените – Варна, Варна, 2/2001, 1/2002, с. 52-55
В работата се представя едно разбиране за маргинализация и се показват причините за маргинализацията на съвременното общество.
- 32. Проблеми и перспективи на българското общество през призмата на маргинализацията.**// сп. “Свободата да избирам”, бр.7/ 2004, с.10-14
Тук са представени идеите, представени в № 31.
- 33. Градът като среда за живот /проблеми и перспективи/.** // сп. “Свободата да избирам”, бр. 8/ 2005, с. 7-10
Дискутира се възможността за съществуването на екстиката (наука за урбанизацията) и социално-психологическите проблеми, които възникват в съвременния град.
- 34. Маргинализацията като начин на живот –** В: ШУ “Епископ Константин Преславски”- Департамент за информация и повишаване на квалификацията на учителите – Варна, Научно практически семинар, 3-8 юли 2006 г., Варна, 2006 г., с.123-127
Поставят се въпросите за маргиналното съществуване на личността и начините за включването ѝ в обществения живот.
- 35. Проблеми на обучението на маргиналните личности –** Морски научен форум. Проблеми на висшето образование, т.1, Варна, 2008 с.29-35;
Зашитава се разбирането, че в съвременното общество се налагат нови изисквания към образователния процес, поради нарастването на маргиналните личности и общности и необходимостта от тяхната социализация.
- 36. Техофобия – появя и развитие в обучението във ВУЗ –** Морски научен форум. Проблеми на висшето образование, т.1, Варна, 2008, 36-43

Обсъждат се предпоставките за появата и развитието на технофобията сред младите хора, учещи в университети. Обръща се внимание на амбивалентния характер на техниката в съвременния свят.

37. **Младите хора в България – пътища на развитие.**// *Съвременната история: времена реалности промени*, т.5, Варна, 2008, с.267-273

Дискутират се актуални проблеми на българското общество и възможностите за реализация на младите хора.

38. **Кой е националният идеал на България в наши дни ?** – книга първа, Варна, 2010; с.21-22

Защитава се позицията, че националният идеал е невъзможно да се защитава, без повишаване изискванията към изучаването на българския език, без обучение по патриотизъм и без високата компютърна грамотност.

39. **Норма и нормативен свят** // *Морски научен форум. Том 5. Филология. Обществознание.* ВВМУ „Н. Вапцаров“- Варна, 2011 година, с.161-166

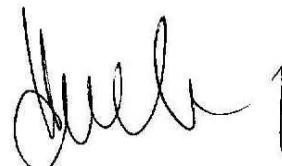
В работата се търсят характеристиките на нормата, като битие на мисълта, като особена „мяра“ на количествените и качествени характеристики на нещата. Поставят се на обсъждане социалните норми – морала и правото и се изследват моралните ценности и норми.

40. **Променящата се политика, променящият се човек.**// Международна конференция “Източните политики на Европейския съюз”, 10-11 юни 2011 г. ВСУ”Черниоризец Храбър”, Варна, 2012, с. 193-199

Новите информационни технологии и успехите на нанотехнологиите поставят на дневен ред и възможността за промяна на биологическата природа на човека. Поставя се за обсъждане въпросът за възможността новите технологии да постигнат човешката менталност.

Варна, 2012 г.

Съставил:

/И. Стамболийски/